

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 174/2025-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], proti postupu Centra právnej pomoci v konaniach vedených pod č. KaZH/5533/2020, ČRZ: 115711/2020 a pod č. KaZH/5540/2020, ČRZ: 114730/2020 a proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 26Sa/9/2022-61 z 30. novembra 2022 a č. k. 26Sa/11/2022-56 z 30. novembra 2022 a uzneseniu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Svk/10/2022 z 21. septembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 8. marca 2023 (e-mailom) a 16. marca 2023 (v písomnej forme) domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Centra právnej pomoci (ďalej len „CPP“) v konaniach vedených pod č. KaZH/5533/2020, ČRZ: 115711/2020 a pod č. KaZH/5540/2020, ČRZ: 114730/2020 (ďalej len „napadnuté konania CPP“) a rozsudkami Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 26Sa/9/2022-61 z 30. novembra 2022 a č. k. 26Sa/11/2022-56 z 30. novembra 2022 (ďalej len „napadnuté rozsudky krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) sp. zn. 6Svk/10/2022 z 21. septembra 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho správneho súdu“). Navrhuje napadnuté rozsudky krajského súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho správneho súdu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie, ako aj nariadiť CPP pokračovať v jeho napadnutých konaniach. Zároveň sa domáha náhrady trov konania a priznania finančného zadosťučinenia 3 000 eur.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa ako osoba v materiálnej núdzi obrátila o právnu pomoc na CPP (e-mailom na adresu CPP v Bratislave). Dňa 9. novembra 2020 jej boli doručené rozhodnutia (č. KaZH/5540/2020 z 15. októbra 2020 a č. KaZH/5533/2020 z 19. októbra 2020), ktorými CPP zastavilo správne konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci. Proti týmto rozhodnutiam sťažovateľka podala odvolanie (24. novembra 2020, resp. 26. novembra 2020), ktoré považovala za účinne podané. V nadväznosti na to jej boli z CPP 14. decembra 2020 doručené 2 listy (ČRZ: 133995/2020 z 1. decembra 2020 a ČRZ: 134001/2020 z 1. decembra 2020), z ktorých vyplývalo, že CPP neakceptovalo ňou podané odvolania.

3. Preto 9. mája 2022 podala na krajskom súde správnu žalobu proti nečinnosti CPP v jeho napadnutých konaniach. Uviedla, že krajský súd jej správnu žalobu rozdelil na dve samostatné konania, v rámci ktorých o nej rozhodol napadnutými rozsudkami krajského súdu. V oboch prípadoch jej správnu žalobu zamietol (v dôsledku nesplnenia formálnej stránky žaloby – pre nesprávne označenie žalovaného subjektu). Vo vzťahu k napadnutým rozsudkom tiež uviedla, že krajský súd sa pri ich vydávaní riadil právnym názorom najvyššieho správneho súdu vyjadreným v jeho inom (predchádzajúcom) rozhodnutí – v napadnutom uznesení najvyššieho správneho súdu. Sťažovateľka proti týmto napadnutým rozsudkom krajského súdu kasačnú sťažnosť nepodala, pretože dospela k presvedčeniu, že by to bolo bezvýznamné.

4. Sťažovateľka zároveň vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho správneho súdu uviedla, že to bolo vydané v dôsledku podanej kasačnej sťažnosti CPP proti rozsudku krajského súdu č. k. 26Sa/9/2020-90 z 25. októbra 2021 (teda v súvislosti s predchádzajúcou správnu žalobou sťažovateľky v inom konaní). V tejto súvislosti vyjadrila nesúhlas jednak s vysloveným právnym názorom kasačného súdu, ako aj s tým, že závery uvedené v napadnutom uznesení najvyššieho správneho súdu boli použité aj pri rozhodnutí krajského súdu v jeho napadnutých rozsudkoch.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka vo vzťahu k napadnutým konaniam CPP namieta, že jej nebolo nikým uvedené, že sa mala o právnu pomoc uchádzať v niektorej z konkrétnych kancelárií CPP, že vždy predtým adresovala svoje žiadosti tak, ako aj v tomto prípade, a tieto jej žiadosti boli akceptované. Poukázala na to, že CPP ju nepoučilo o tom a neoznámilo jej, kto je odvolacím orgánom. Postup CPP v tomto konkrétnom prípade preto považuje za porušujúci jej právo na súdnu a inú právnu ochranu.

6. Pokiaľ ide o napadnuté rozsudky krajského súdu, argumentovala tým, že nepozná organizačnú štruktúru CPP, teda a je na CPP organizácia jej práce. Nesúhlasí s tým, že v správnej žalobe označila ako žalovaného nesprávny subjekt. Preto namieta, že v jej veci správny súd konal s neprimeraným formalizmom a neprihliadal na účel a cieľ konania o jej žiadosti o právnu pomoc.

7. Pri napadnutom uznesení najvyššieho správneho súdu namieta extrémne formalisticky prístup súdu, ktorý bez zreteľa na účel konania zdôrazňoval „len“ existenciu vnútornej štruktúry žalovaného CPP a prehliadal pritom dôležité dôvody, pre ktoré bolo toto konanie začaté.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. V prvom rade ústavný súd skúmal, či návrh sťažovateľky spĺňa všetky náležitosti vyžadované zákonom č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zistil, že sťažovateľka nie je zastúpená advokátom (§ 34 ods. 1 a § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde). Uplatnením materiálneho prístupu k ochrane ústavnosti, a tým aj k ochrane práv a slobôd fyzickej osoby, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou rozhodovacej činnosti ústavného súdu (k tomu pozri aj II. ÚS 51/2017, II. ÚS 782/2014), vychádzajúc z obsahu ústavnej sťažnosti, pristúpil k jej predbežnému posúdeniu napriek uvedenému nedostatku. Vyhodnotil totiž ústavnú sťažnosť ako obsahovo natoľko zrozumiteľnú, že umožňuje v tejto veci realizovať jej predbežné prerokovanie (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 588/2015, I. ÚS 71/2021).

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom CPP v jeho napadnutých konaniach, ako aj napadnutými rozsudkami krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho správneho súdu.

III.1. K namietanému porušeniu práv postupom centra právnej pomoci v jeho napadnutých konaniach:

10. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, je kvalifikovaná princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve. Zmysel a účel princípu subsidiarity treba vidieť v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Inými slovami, ústavné súdnictvo v individuálnych veciach je vybudované predovšetkým na zásade preskúmavania právoplatne skončených vecí (I. ÚS 303/2019).

11. Všeobecné súdy, ktoré sú v súdnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva zaručuje. V tejto súvislosti ústavný súd predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by totiž znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu.

12. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka podala 9. mája 2022 správnu žalobu na krajskom súde, ktorou sa domáhala ochrany pred nečinnosťou CPP v napadnutých konaniach. O týchto jej správnych žalobách bolo rozhodnuté napadnutými rozsudkami krajského súdu.

13. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje existenciu procesnej prekážky brániacej prerokovaniu tejto časti ústavnej sťažnosti, a to pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie, preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu práv napadnutými rozsudkami krajského súdu:

14. Pokiaľ ide o namietané porušenie práv napadnutými rozsudkami krajského súdu, ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na vyjadrenie sťažovateľky, ktorá v ústavnej sťažnosti výslovne uviedla, že proti týmto napadnutým rozsudkom nepodala kasačnú sťažnosť (pretože by to podľa jej vyjadrenia bolo bezdôvodné vzhľadom na už predtým vyslovený právny názor kasačného súdu v inej veci).

15. V tejto súvislosti ústavný súd na tomto mieste musí opakovane poukázať na to, že ústavný súd predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by totiž znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu. Sťažovateľka však tým, že proti napadnutým rozsudkom nepodala (aj keď tak mohla a mala urobiť) kasačnú sťažnosť, nevyčerpala právny prostriedok, ktorý jej priznáva zákon na ochranu jej základných práv a slobôd.

16. Meritórne preskúmanie ústavnej sťažnosti (v tejto časti) ústavným súdom v situácii, keď sťažovateľka nevyužila prostriedok ochrany svojich práv, ktorý jej zákon účinne poskytuje, by bolo porušením princípu subsidiarity ako sťažnostného atribútu vzťahu medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov, na ktorom je založené rozhodovanie o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. III. ÚS 562/2017). Preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej neprípustnosti.

III.3. K namietanému porušeniu práv napadnutým uznesením najvyššieho správneho súdu:

17. Sťažovateľka v rámci ústavnej sťažnosti namietala tiež porušenie svojich práv napadnutým uznesením najvyššieho správneho súdu (vydaným v inom konaní ako napadnuté rozsudky krajského súdu). Z obsahu príloh priložených k ústavnej sťažnosti vyplýva, že napadnuté uznesenie bolo sťažovateľke doručené 5. decembra 2022. Zároveň bolo prostredníctvom webového portálu Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky overené, že napadnuté uznesenie nadobudlo právoplatnosť v rovnaký deň, teda 5. decembra 2022. Predmetná ústavná sťažnosť však bola ústavnému súdu (prvotné podanie) doručená až 8. marca 2023, teda zjavne po uplynutí zákonom o ústavnom súde ustanovenej lehoty.

18. Ústavný súd poukazuje na aktuálne znenie § 124 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti

vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

19. Nedodržanie uvedenej lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako podanej oneskorene podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde. V prípade podania ústavnej sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť, pretože to kogentné ustanovenie § 124 zákona o ústavnom súde neumožňuje (napr. III. ÚS 90/2018, I. ÚS 14/2023, I. ÚS 649/2023).

20. Pretože lehotu uvedenú v § 124 zákona o ústavnom súde nemožno odpustiť, pričom sťažovateľke táto lehota vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho správneho súdu do dňa podania ústavnej sťažnosti preukázateľne uplynula, ústavnému súdu neostávalo iné ako ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietnuť z dôvodu, že bola podaná oneskorene podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde.

21. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol ako celok, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v jej petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. marca 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu